

ואלו מגלהין פרק שלישי מועד קמן

כו.

עין משפט
נר מצוה

ר"ג א מ"י פ"ו מהלכות
אבל הלכה י טו"ע
י"ד כ"י ש"ס ספ"ק נ"ג
ר"ד ב מ"י פ"א ש"ס הלכה
ב ספ"ק ע"ג ד"ב נ"ג
טו"ע ש"ס פ"א ספ"ק
כ"י
ר"ב ג ד ה מ"י ש"ס פ"י
הלכה ב טו"ר י"ד
מ:
ר"ב ו ז ח מ"י ש"ס פ"ה
הלכה י"ח טו"ר י"ד
ש"ס:
ר"ב ט מ"י ש"ס פ"ו הלכה
ח טו"ר מהלכות
מלכות הלכה ד:
ר"ח י מ"י פ"ה מ"ה אבל
הלכה י"ח טו"ר י"ד
ש"ס:
ר"ב כ ל מ"י פ"ג
הלכה ו ספ"ק ע"ג
ש"ס טו"ע ש"ס פ"ה ש"ס
ספ"ק ו:
ר"ב מ טו"ע ש"ס:
ר"ב נ מ"י ש"ס הלכה ז
טו"ר כ"י מ"ה:
ר"ב ס מ"י ש"ס פ"ה
הלכה ג טו"ר ש"ס:
ר"ב ע מ"י ש"ס ו פ"ו
מהלכות י"ט הלכה
כ טו"ע י"ד כ"י מ"ה
ספ"ק א וטו"ע א"ח כ"י
מקמ ספ"ק א:
ר"ב פ מ"י פ"ג מ"ה
אבל הלכה ה טו"ע
ש"ס כ"י ש"ס:
ר"ב צ ק מ"י ש"ס פ"ג
הלכה ז טו"ר כ"י
ש"ס:
ר"ב ר מ"י ש"ס פ"ד הלכה
א טו"ע ש"ס כ"י ש"ס
ספ"ק ב:

אם יבול למעט בעסקו ימעט. פירש בקונטרס כסודותיו ונראה
דדבר האבד קאמר וכן פ"י לעיל (ד' כג.) גזי על כל הממס
כולן ראה ממעט צעסקו ראה אינו ממעט וגם הרב פירש לעיל דדבר
האבד עושה צנעא צמוך צימו נראה לפירשו דהכא מיירי בצביו

ואינו ומשום דהולך דרך המירו לו
שיגלגל עמהם אם אינו יכול למעט
דשאר ממס אינו ממעט כלל אם
אינו רוצה ואי מיירי הכא בשאר
ממס צריך לומר להפך הולך דרך
ואינו נוהג אצילות כל כך ומתנחם
יותר אסור להרבות צעסקו יותר
מאותו שיש צביו ואינו מתנחם
וה"ר יוסף פירש דהכא ימעט צעסקו
לקנות זורכי סעודה ולפי שו"ך
דצ"ך רגיל לקנות זורכי סעודה יותר
מצביו שיש לו קונים עזרו וגם
מואל צביו הרבה משום הכי נקט
הולך דצ"ך ומה שפירש בקונטרס
דאיירי כשארנו לו על מיתת קרוביו
כשהיה דצ"ך לא ידענא אי צעי
למינר דאיירי צמולך כסודותו ממקום
למקום כדפי' בקונטרס ור"ל דשמה
שרי ליה לדידה למכור כסודותו דכיון
דהולך ראותו כבר וטרה ש"ל ולא
פסע צהליכטו שלל היה יודע לישב
צביו שיכול לשומרה או שמה
הקונטרס ר"ל משום דאמרין לעיל
(ד' כג.) שבת ראשונה אינו יוצא
מפתח צימו וזה אינו קושיא דלע"פ
שאינו יוצא מפתח צימו צעיר הא
אמרין (לעיל ד' טו.) יצא לדרך
(ס' חולך ונכנס לעיר) אלמא מותר
ללכת (נ"ו) ושמה דוקא דצ"ך האבד
מותר ללכת לדרך: **מן המנחה**
ולמערה. פי' צמספות הרב דמספקא
ליה אי ממנה גדולה אי ממנה קטנה
דמקודם לכן אינו יושב עליה נראה
לי דמכאן סמכו שלא לישב ע"ג כסא
וספסל ע"פ שאין ראה גמורה
דשאני מטה האולי רצ"ך כשייה ולא
מנינו כפייה צכסא וספסל:
ואין מו"ליכין לבית האבא. זאת
המשנה על כרחי נקדדה
צדיפך ושמה כל זה מן הצרייתא
דלמעלה כמו שפירש צמספות צהיא
כלן כמו שפירש למעלה ושמה צכסר
הרב הימה כמורה מגוף הצרייתא
ולא הוצרך לפרשו או לו היה כמזב
צספרו כלל ואין מו"ליכין כו' וכן מוכיח
ידענא אי קאי האי צראשונה היו
מו"ליכין אמוגמר וצמסיס דלמך אין
מצרכין הא דתמי מיימין אי
למתניתין קאי דקמי מצרכין אותה
צצרכה היא צראשונה מו"ליכין כו'
דלמתניתין קאי ועוד כיון שפירש
התקינו שיהו הכל מו"ליכין כו'
ומתניתין לאחר תקנה:

יגלגל עמהן. ואינו עושה כסורה צפני עזמו אלא עם כסורה: **אף**
על גב שאין לו. לאכל אחר השבת אלא יום אחד: **קרביטיו.** לרעותיו
שהוא כעין מרניפני"א: **ערסא דגדא.** מטה שמייחדים אותה למזל
טוב ואין משתמשין בה כלום אלא מייחדין אותה לשרות מזל טוב
עליה: **דללא.** עור: **סירוגו מסוכו.**
מכניס לרעות מן חורי עזי המטה:
על גבה. והעור כפול על העד:
נקיטיו. עניס יוצאין ממוקנין
למראשותיו ולמרגלותיו ונותנין עך
ארוך עליהן ונותן הסדינין עליהם
לשמור מהצוביסי: **אין מצרכין.**
על הריח צצית האכל: **המנחמן.**
קרביטו מציאין ענייסי של אולכיין:
מתני' אסוקטלא. תמחוי: **פוערין**
אם הרביסי. צאומריס למנחמן
לכו לצמיסי: **אין מניחין מטה**
במועד צרחו. להספדיו: **ולא על**
נשים לעולם. שזופעות וציה: **גמ'**
כליכה

אם יבול למעט בעסקו ימעט ואם לאו
יגלגל עמהן תנו רבנן ^א מאימתי כופין את
המטות משיצא מפתח ביתו דברי ר' אליעזר
רבי יהושע אומר ^ב משיסתם הגולל מעשה
שמת רבן גמליאל הוקן כיון שיצא מפתח
ביתו אמר להם רבי אליעזר כפו ממותיכם
וכיון שנסתם הגולל ^ג [אמר להם רבי יהושע
כפו ממותיכם] אמרו לו כבר כפינו על פי
זקן ת"ר ^ד מאימתי זוקפין את המטות בערב
שבת מן המנחה ולמעלה אמר רבה בר הונא
ד אף על פי כן אינו יושב עליה עד שתחשך
^ה ולמוציא שבת אע"פ שאין לו לישב אלא
יום אחד חוזר וכופה תנו רבנן ^ו הכופה ממתו
לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה
ואפילו יש לו עשר מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה
אחין ומת אחד כולן כופין ^ז ואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה
דרגש אין צריך לכפותו אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר ^ח דרגש
מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו ^ט מאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא
אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך ^י דתנן ^{יא} כל העם מסובים על הארץ והוא
מיסב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידינא לא אותביניה והשתא מותבינן
ליה מתקף לה רב אשי מאי קושיא מידי דהוה אאכילה ושתייה דעד
האידינא לא אותביניה ולא אשקיניה השתא אותביניה ואשקיניה אלא אי
קשיא הא קשיא ^{יב} (דתנן) דרגש אינו צריך לכפותו אלא זוקפו ואי ערסא
דגדא אמאי אינו צריך לכפותו הא ^{יג} (תנן) ^{יד} הכופה מטתו לא מטתו בלבד
הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה ומאי קשיא מידי דהוה
אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך
לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר
קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא מאי קרביטין אית
ליה ^{טו} כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה
דהוה שכיח בשוקא הגילדאי מאי דרגש ערסא דצלא ^{טז} איתמר נמי אמר ר'
ירמיה דרגש סירוגו מתוכו מטה סירוגה על גבה אמר רבי יעקב בר אהא
אמר רבי יהושע בן לוי ^{יז} הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ^{יח} (איתמר נמי) אמר
רבי יעקב בר אהא אמר רבי אסי ^{יט} מטה שנקליטייה ויצאין זוקפה דרין ^כ תנו
רבנן ישן על גבי כסא על גבי ^{כא} אודייני גדולה ^{כב} על גבי קרקע לא יצא ידי
חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית המטה תנו רבנן ^{כג} מכבדין ומרביצין
בבית האבל ומדיחין קערות וכוסות וצלוחיות וקיתונות בבית האבל ^{כד} ואין
מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל אינו והא תני בר קפרא אין
מכרכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבל ברוכי הוא דלא
מכרכין הא אתווי מיייתי לא קשיא הא בבית האבל ^{כה} הא בבית המנחמן:
מתני' : אין מו"ליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון
אלא בסלים ^{כו} ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה
ומנחמין ופוטרין את הרבים ^{כז} אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל
את ההספד ^{כח} ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: **גמ'** תנו רבנן בראשונה
היו מו"ליכין בבית האבל עשירים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי
נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים ^{כט} התקינו שיהו הכל מביאין
בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים תנו רבנן ^ל בראשונה
היו משקין בבית האבל עשירים בזכויות לבנה ועניים בזכויות צבועה והיו
עניים מתביישים התקינו שיהו הכל משקין בזכויות צבועה מפני כבודן של
עניים ^{לא} בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני כבודן והיו עניים
מתביישים התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים ^{לב} בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים
בכליכה

לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה
ואפילו יש לו עשר מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה
אחין ומת אחד כולן כופין ^ז ואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה
דרגש אין צריך לכפותו אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר ^ח דרגש
מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו ^ט מאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא
אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך ^י דתנן ^{יא} כל העם מסובים על הארץ והוא
מיסב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידינא לא אותביניה והשתא מותבינן
ליה מתקף לה רב אשי מאי קושיא מידי דהוה אאכילה ושתייה דעד
האידינא לא אותביניה ולא אשקיניה השתא אותביניה ואשקיניה אלא אי
קשיא הא קשיא ^{יב} (דתנן) דרגש אינו צריך לכפותו אלא זוקפו ואי ערסא
דגדא אמאי אינו צריך לכפותו הא ^{יג} (תנן) ^{יד} הכופה מטתו לא מטתו בלבד
הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה ומאי קשיא מידי דהוה
אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך
לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר
קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא מאי קרביטין אית
ליה ^{טו} כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה
דהוה שכיח בשוקא הגילדאי מאי דרגש ערסא דצלא ^{טז} איתמר נמי אמר ר'
ירמיה דרגש סירוגו מתוכו מטה סירוגה על גבה אמר רבי יעקב בר אהא
אמר רבי יהושע בן לוי ^{יז} הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ^{יח} (איתמר נמי) אמר
רבי יעקב בר אהא אמר רבי אסי ^{יט} מטה שנקליטייה ויצאין זוקפה דרין ^כ תנו
רבנן ישן על גבי כסא על גבי ^{כא} אודייני גדולה ^{כב} על גבי קרקע לא יצא ידי
חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית המטה תנו רבנן ^{כג} מכבדין ומרביצין
בבית האבל ומדיחין קערות וכוסות וצלוחיות וקיתונות בבית האבל ^{כד} ואין
מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל אינו והא תני בר קפרא אין
מכרכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבל ברוכי הוא דלא
מכרכין הא אתווי מיייתי לא קשיא הא בבית האבל ^{כה} הא בבית המנחמן:
מתני' : אין מו"ליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון
אלא בסלים ^{כו} ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה
ומנחמין ופוטרין את הרבים ^{כז} אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל
את ההספד ^{כח} ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: **גמ'** תנו רבנן בראשונה
היו מו"ליכין בבית האבל עשירים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי
נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים ^{כט} התקינו שיהו הכל מביאין
בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים תנו רבנן ^ל בראשונה
היו משקין בבית האבל עשירים בזכויות לבנה ועניים בזכויות צבועה והיו
עניים מתביישים התקינו שיהו הכל משקין בזכויות צבועה מפני כבודן של
עניים ^{לא} בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני כבודן והיו עניים
מתביישים התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים ^{לב} בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים
בכליכה

רבינו חננאל

אם יבול למעט בעסקו,
כלומר שלא יקנה ולא
ימכור [ומעט], ואם לאו
יגלגל עמהן, כלומר יקנה
צרכי הדרך ודברים שיש
בהן חיי נפש. ת"ר מאימתי
כופין המטות, משיצאין
המת מן הבית, דברי
ה"ר אליעזר ר' יהושע
אומר, משיסתם הגולל.
וקיימא לן כ"י יהושע,
דאין אצילות נוהגת אלא
משיקבר המת ויסחם
הטה הפכה מטתו
לא מטתו בלבד הוא כופה
ואפילו כל מטות שיש בבית,
בשר מקומות, כופה
אחין, ומת אחוה מהן,
כלן כופין. ואם היתה
מיוחדת לכלים, ואינה
עשויה לישן, אין צריך
לכפותה. דרגש, אין צריך
לכפותו אלא זוקפו דרין.
ואמר עולא האי דרגש
עיסא דגדא הוא, פירוש
הטה העשויה לכבוד מזל
הבית, ואין אדם ישן עליה.
ונחוו דבריו. ואסיקנא
דרגש הוא ערסא דצלא,
פירוש מטה של עור. כי
פירוש צלא עור, [והוא]
עור נטוי וקשרו בחבליים
על המלכות ומסורגות
מלכות המטה בחבליים
הללו והעור בתוכם. וכיון
שמעדין אותה ישנן
על גבי העור. ואמר רבן
שמעון בן גמליאל דרגש מתיר קרביטין והוא נופל. איתמר נמי אמר ר' ירמיה, דרגש סירוגו מתוכו. מטה
שנקליטייה ויצאין, זוקפה דרין. כלומר, אינו צריך לכפותה. ת"ר מאימתי זוקפין את המטות בערב שבת, מן
המנחה ולמעלה. ואעפ"כ אסור לו לישן עליה עד שתחשך. ולמוציא שבת, אע"פ שלא נשאר לו משבת ימי
אצילות אלא יום אחד בלבד, חוזר וכופה מטותיו. ת"ר ישן על גבי מטה על גבי אודייני ועל גבי ספסל
על גבי קרקע לא יצא ידי חובתו. ואמר ר' יוחנן מפני שלא קיים כפיית המטה. ת"ר מכבדין ומרביצין
ומדיחין את הקערות כוסות וקיתונות וצלוחיות בבית האבל. ואין מביאין מגמר בבית האבל. ואוקימנא, הא
דתי בר קפרא, אין מכרכין על המגמר ועל הבשמים של בית האבל, בני דמיימי בבית המנחמן. מתני'
מוליכין בבית האבל, עשירים בקלתות של כסף ושל זהב, ועניים בסלי נצרים כו'. וכך היו משקין בבית
האבל את הרבים ברכה במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו
מוליכין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין מתי עשירים בדרגש, ועניים

(א) שמחות פ"ה, (ב) שמחות
ד: סנהדרין מו: שבת קנ"ב:
(ג) ר"ש, (ד) סנהדרין כ:
ע"ש, (ה) נדרים טו. ע"ש
סנהדרין ש"ס, (ו) [צ"ל
דמילא], (ז) [צ"ל תמילא],
(ח) ג"ז ש"ס תענית ז: מדרש
(ט, טז) [נדרים טו: סנהדרין
כ. ע"ש], (י) [נדרים טו:
סנהדרין כ: ע"ש], (יא) ר"ש
מ"ו ונדרים וזמרה, (יב) לעיל כ.
ע"ש, (יג) [ע"ש טו: צ"ב
קנה. ר"ה אודייני],
(יד) [תוספתא מדה פ"ט],
(טו) [צ"ל ועל נכנס לעיר
חולך].

הגהות הגר"א

[א] גמ' ערסא דללא אמר
ר"י כ"ל וזמ"ל איתמר נמי
ליתא צבניה וזמ"ל איתמר
צבניה: [ב] שם הגדולה
ע"ז מ"ו כ"י כ"ל:

לעזי רש"י

טריפטיני"א [טריפטיני"א].
אילי: מן שהותא [למי
שנשאו אותן].

מוסף רש"י

משיסתם הגולל. וזו
כסיו של אלון המת
(בכרובת ד:). ערסא
דגדא. וטבאן וזו ערין
מטה ושמן צבית ולא היו
משתמשין בהן כלל אלא
למזל היות מנחם משום
ימות. גדא, מזל דומה לו
(שבת סו:) גד גדי וטוקן
לא [הדרין כ:].
האידינא לא אותביניה.
עד הנה לא ישב על אותה
מטה. שתי מנחם היא לוי
ביתו. והשתא. דללא הוא
צעין לאותמה עליה. מהיכא
מיטקן לו (ש"ס). והשתא
אובליניה ואשקיניה.
מזל חמרים (ש"ס) הי' אע"פ
דלולא שמה לא ישיב עליה
השקא יעיר (נדרים נ:).
אלא אי קשיא. אדענא,
הא קשיא עליה דמיסב
צנעלמא דרגש אין צריך
האכל לכפותו (סנהדרין כ:).
מנחם הכרעיס למעלה
(נדרים ש"ס). אלא זוקפו.
צמעמדין על שני כרעיו דרין
(ש"ס). ואי ערסא דגדא.
דמטה חסובה היא על כך.
אמאי אינו צריך לכפותה
(ש"ס). הא תניא הכופה
ממתו כו'. וזו נמי הוה
ומטה חסובה היא צריך
לכפותה. אלא ש"מ דרגש
לאו ערסא דגדא הוא (ש"ס).
המיוחדת לכלים. יתן
עליה כלים, והואיל אין
טענה עליה אין צריך
לכפותה (ש"ס). מתיר
קרביטיו. בימי אכלו.
קרביטין גלולא (סנהדרין
ש"ס). מאי קרביטין אית
ליה. מאי כסא מטה (ש"ס) הוי
עשין אותה מטה (ש"ס) הוי
קיס לכו דללא הוי לכו
קרביטין, עשניה עשניה
להפקתן אלא עומדת
מנחמת לעולם (נדרים ש"ס).
בשוקא דגילדאי. לרענן
(סנהדרין ש"ס). ערסא דצלא.
ובמתיבתא אותה הוא טבל וזן
גבוהין מסורגות למעלה,
(ש"ס). דרגש סירוגו. קשימת.
הרעות על גבי אצילות המטה (ש"ס).
מטה סירוגה על גבה. התלסיס
מרכינין על אצילות המטה
מיקן ומיכא וזמ"ל והוא
קירוג (ש"ס). הלכה כ"י
שמעון בן גמליאל. ללמך ממיל
קרביטין (נדרים ש"ס). אודייני.
מכספת גדולה (לעיל כ"א).

אין אומרים ברכת אבלים במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו מוליכין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין עשירים בדרגש, ועניים
האבל את הרבים ברכה במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו מוליכין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין עשירים בדרגש, ועניים